

N:o 24.

Ank. till Riksd. kansli den 24 februari 1899, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och framläggande af förslag i fråga om ersättning åt vittnen, inkallade af häktade personer.

Uti en inom Andra Kammaren väckt och till lagutskottet hänvisad motion, n:o 80, har herr *Styrlander*, föreslagit, att Riksdagen ville besluta att till Kongl. Maj:t aflåta skrifvelse, det täcktes Kongl. Maj:t, efter utredning, om och under hvilka vilkor ersättning af allmänna medel måtte kunna beredas åt vittnen, som instämts af häktade personer, för Riksdagen framlägga förslag till bestämmelser i detta afseende.

Till stöd för sitt förslag åberopar motionären de skäl, han vid de näst föregående tre riksdagarne anført för af honom då afgifna motioner i samma syfte, liksom ock det understöd hans motion i ämnet vid sista riksdagen funnit i Andra Kammaren, som utan votering bifallit densamma.

Förslag i föreliggande ämne hafva, såsom motionären jemväl erinrat, varit föremål för behandling vid de tre närmast föregående riksdagarne utan att emellertid hittills hafva ledt till någon åtgärd. Första Kammaren har
Bih. till Riksd. Prot. 1899. 7 Saml. 14 Häft. (N:is 24, 25).

nemligen städse godkänt lagutskottets afstyrkande hemställan, medan Andra Kammaren bifallit de ifrågavarande motionerna.

Utskottet, som i frågan har samma uppfattning som lagutskottet flere gånger tillförene uttalat, vill till en början af hvad nästlidet års lagutskott anfört i ämnet återgifva följande:

»Utskottet vill fästa uppmärksamhet derå, att uti lagen angående ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål af den 4 juni 1886 tydligt förutsättes, att domstol eger befogenhet att i brottmål inkalla personer för att afhöras såsom vittnen — och detta om de åberopas vare sig af åklagare, målsegare eller den tilltalade. Uttryckligen stadgas nemligen uti angifna lag, att den, som enligt domstols förordnande blifvit i brottmål till vittne inkallad, tillkommer samma rätt till ersättning af allmänna medel, som i samma lag tillerkännes den, hvilken i dylikt mål af allmän åklagare åberopats till vittne. Detta stadgande anvisar sålunda en utväg, hvarigenom de af motionären åsyftade missförhållanden kunna förebyggas. Man torde nemligen med fog kunna förutsätta, att domstolen, särskildt då någon är häktad samt just för de fall, att antingen den tilltalade saknar medel att betala vittnesersättningen eller det åberopade vittnet på grund af medelöshet är urståndsatt att infinna sig vid domstolen, skall, derest det åberopade vittnets afhörande verkligen synes vara af någon betydelse i målet, veta att använda den utväg, som omförmälda lag anvisar, eller att förordna om inkallande af vittnet. Att åter medgifva alla af en häktad åberopade vittnen rätt till ersättning af allmänna medel kan utskottet icke tillstyrka, enär sådant lätteligen skulle kunna vålla missbruk och en oskäligh kostnad tillskyndas statsverket.»

Man har till stöd för förslaget att gifva häktad person rätt attinkalla vittnen på allmän bekostnad erinrat om den tidsutdrägt, som vore förenad med domstols ingripande i sådant afseende, i det att domstols beslut om vittnes inkallande icke skulle kunna fattas förr än vid det rättegångstillfälle, då målet första gången handlades derstädes, samt vittnesförhöret sålunda i regel icke ega rum förr än vid andra rättegångstillfället i målet. Det vill emellertid synas utskottet, som om berörda omständighet icke borde tillmätas synnerlig betydelse. Den häktade lär nemligen endast undantagsvis finna sig föranledd att påkalla vittnesbevisning för att freda sig från åtalet, innan han vid domstolen fått kännedom om hvad åklagaren åberopar till stöd för detsamma. Det faktiska förhållandet torde också vara, att äfven i de fall, då kostnaden icke lägger hinder i vägen, svarandens vittnen i allmänhet icke inkallas till första rättegångstillfället.

Det torde i sammanhang med här föreliggande fråga förtjena framhållas, att stadgandet om ersättning förskottsvis till vittnen af allmänna

medel icke lär få antagas ega sin grund i hänsyn till vittnenas befogade anspråk på ersättning för det obehag och de kostnader, som ofta äro förenade med vittnespligtens fullgörande. Vore så förhållandet, borde dylik ersättning kunna förekomma i alla mål, civila lika väl som kriminella. Att den nu finnes stadgad i vissa brottmål, torde bero på det allmännas särskildt i dessa mål framträdande intresse af sakens fullständiga och tillförlitliga utredning; och lär det i betraktande häraf äfven finnas skäligt, att det öfverlemnats åt det allmännas representanter, domstolen och åklagaren, att afgöra, i hvilken utsträckning berörda intresse kräfver vittnesbevisning på det allmännas bekostnad. Skulle det emellertid anses böra tillåtas jemväl den tilltalade att inkalla vittnen på det allmännas bekostnad, funnes i utskottets tanke ingen anledning att, såsom motionären föreslagit, inskränka denna rätt till de fall, då den tilltalade tillika vore häktad. Någon åtskilnad mellan häktade och icke häktade göres ej i gällande lag angående ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål, och någon hållbar grund för dylik åtskilnad torde vara svår att finna. Om häktning sker beror nemligen icke uteslutande på graden af den brottslighet, hvarom fråga är, utan äfven på den tilltalades personliga förhållanden, och fall förekomma ofta, då af tilltalade, hvilkas brottslighet kan antagas vara ungefär lika stor, några häktas, men andra få stanna på fri fot, utan att det lär kunna påstås, att det allmänna i ena fallet har mer intresse af målets utredning än i det andra.

På grund af hvad sålunda anförts, hemställer utskottet,

att förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 24 februari 1899.

På lagutskottets vägnar:

K. S. HUSBERG.

Reservation af herrar *Husberg, Nilsson, F. Andersson, Redelius, E. Svensson* och *Jansson*.

Herrar *Ohlsson* och *Jönsson* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
